

Сотніченко О.В.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Чугай А.В.,
д.т.н., проф., декан природоохоронного факультету,
Одеський державний екологічний університет
avchugai@ukr.net

РАЙОНУВАННЯ ЗАХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА СТАНОМ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ПОВІТРЯНИЙ БАСЕЙН У ДОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Територія Західної України включає історичні українські землі, до яких відноситься Буковина, Волинь, Галичина, Поділля, Закарпаття, а також Західне Полісся. У сучасному розумінні терміну до Західної України віднесено 8 українських областей – Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська, Хмельницька, Чернівецька та Закарпатська.

В цілому регіони Західної України характеризуються незначним рівнем антропогенного впливу на повітряний басейн. Слід відзначити також, що у більшості областей переважними джерелами викидів забруднюючих речовин (ЗР) є пересувні.

Метою роботи було виконати районування території за рівнем техногенного впливу на повітряний басейн у довоєнний період (2017 – 2021 рр.).

Для оцінки була застосовано методика розрахунку показників для інтегральної оцінки стану довкілля Хлобистова та ін. (2008). У даній методиці застосовується інтегральний показник стану атмосферного повітря, який визначається за формулою:

$$P_{атм} = 0,001 \cdot m \cdot I, \quad (1)$$

де $P_{атм}$ – визначається у тонах умовного навантаження (т.у.н.);

m – фактична маса викиду шкідливих речовин за рік усіма джерелами на території досліджуваного регіону, тис. т;

I – регіональний коефіцієнт, що враховує рівень впливу соціально-економічних і природно-кліматичних факторів, еколого-економічні наслідки техногенного навантаження по регіонах України.

Слід відзначити, що у переважній частині областей були відсутні дані про викиди ЗР від пересувних джерел. Тому нами було застосовано метод інтерполяції з урахуванням відомостей за попередні роки. Також в окремих регіонах у зв'язку із введенням військового стану на території України з 24 лютого 2022 р. були взагалі відсутні відомості про надходження ЗР у природні середовища. В цьому випадку розрахунок не проводився.

Отримані розрахункові значення були осереднені за період дослідження, що дозволило районувати територію західної України за значенням показника $P_{атм}$ (рис. 1).

Фактично територія за станом повітряного басейну у довоєнний період була розподілена на 3 групи. До I групи з мінімальними показниками навантаження на повітряний басейн увійшли Волинська, Закарпатська, Рівненська та Чернівецька області. До II групи з показниками середнього навантаження Тернопільська і Хмельницька області. До III групи з максимальними показниками впливу було віднесено Івано-Франківську і Львівську області.

Отримані результати є основою для оцінки рівня техногенного впливу на повітряний басейн регіонів дослідження внаслідок військової діяльності на території України. Так, рівень техногенного навантаження у довоєнний період можна умовно прийняти за «фоновий», що дозволить певним чином визначити показники впливу на довкілля внаслідок військової агресії РФ.

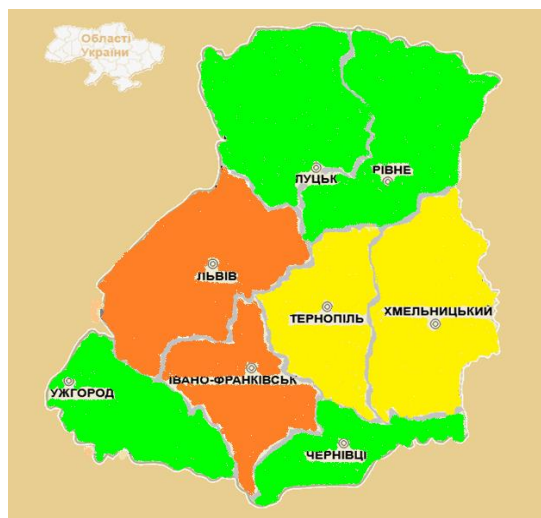

Рисунок 1 – Районування території Західної України за станом повітряного басейну у довоєнний період